

провадитиметься найбільш цікава й плідотворна робота по розповсюдженню слов'янських культур. Н. Терентьева (Україна) простежила витоки формування українських естетичних цінностей, відзначивши, що багато пам'яток української архітектури і живопису за глибиною і багатством художньо-естетичного мислення перевершують античні прототипи і дають елліністичним ідеям новий розвиток. Роль міжнародних громадських зв'язків у розповсюдженні слов'янських культур висвітлила Н. Ішуніна (Україна).

Проф. І. Конєв (Болгарія) розповів про основні напрями співробітництва Міжнародного слов'янського університету з науковими і громадськими організаціями слов'янських і неслов'янських держав. Доповідач відзначив, що зацікавленість у дослідженнях з історії і культури слов'янських народів значно зросла останнім часом, і одним з основних завдань слов'янських університетів має бути об'єднання зусиль учених, які працюють у цій галузі, та підготовка публікацій про слов'янські культури.

Проведення конференції, безперечно, сприятиме активізації науково-дослідної роботи з проблем вивчення і розповсюдження слов'янських культур. У процесі обговорення доповідей була висловлена пропозиція про розширення тематики конференції, включення до її програми доповідей про різноманітні контакти слов'янських і неслов'янських народів, роль цих контактів у взаємодії і розповсюдженні слов'янських культур.

Наступну конференцію вирішено провести у 1996 році.

Л. Д. Сакада (Київ)

До 30-річчя Українського історичного товариства (Міжнародна наукова конференція в Києві)

В заокеанських далеких світах понад три десятиліття тому почав виходити «Український історик» — науковий журнал української історіографії. Заснований 1963 р. у США молодим вченим-ентузіастом Любомиром Винаром часопис довгі роки не був добре знаним серед вітчизняної наукової громадськості. Нині він здобуває собі нових читачів і прихильників в Україні серед науковців, викладачів, студентської молоді — всіх, кого цікавлять правдиві сторінки історії своєї держави. Видає цей науковий журнал Українське історичне товариство (УІТ), засноване у 1965 р. ініціативною групою науковців діаспори, які згуртувалися навколо «Українського історика».

З 1991 р. УІТ стало відкритим і для науковців України. Воно запрошує до співпраці всіх об'єктивних дослідників, щоб об'єднаними силами розбудувати національну історіографію. У 1994 р. «Український історик» вперше був віддрукований у Києві (частиною тиражу), і відтепер він одночасно виходитиме і в США, і в нашій державі. Тираж часопису зріс із 900 — 1000 до 2000 примірників. Розповсюджує журнал в Україні фундація ім. О. Ольжича.

«Український історик» надходить в кожную європейську країну, його читають майже по всьому світу, але найбільше передплатників він має у США та Канаді. Статті з журналу реєструються у найвідоміших світових бібліографічних довідниках, таких, як «Historical Abstracts», «America: History and Life», «Bibliography of Slavic and East European Studies» та ін. З 1993 р. співредактором «Українського історика» і водночас головою осередку Українського історичного товариства в Києві став видатний український історик і археолог Михайло Брайчевський. Офіційне представництво часопису в Києві очолює історик Ігор Гирич з Інституту української археографії НАНУ. Підпредставництва «Українського історика» працюють

у Вінниці, Львові, Тернополі, Ужгороді, Дніпропетровську. В Києві і Львові діють осередки УІТ.

У жовтні 1995 р. Інститут українознавства Київського університету ім. Тараса Шевченка спільно з Київським осередком УІТ та Інститутом української археографії НАНУ провів Міжнародну наукову конференцію з нагоди 30-літнього ювілею Українського історичного товариства. В Президії конференції були вшановані присутніми Л ю б о м и р В и н а р і М и х а й л о Б р а й ч е в с ь к и й, серед учасників — науковці з різних регіонів України та із США. В доповідях порушувались різні питання українознавства, та найбільше виступів було присвячено науковому доробку УІТ та журналу «Український історик» у розбудові національної історіографії.

Гість із США, професор Кентського університету Л. Винар розповів про внесок Українського історичного товариства в розвиток української історіографії. Він підкреслив, що праці Олександра Оглоблина, Наталії Полонської-Василенко, Ярослава Пастернака та інших членів УІТ здобули визнання міжнародної наукової громадськості і сьогодні їх можна віднайти в усіх найбільших бібліотеках світу. Науковці УІТ сприйняли і розвинули далі схему М. Грушевського як основу української наукової історіографії. «Український історик» започаткував публікації з нових напрямів, що не мали належного розвитку в радянській науці, зокрема, з історії церкви, генеалогічні розвідки з історії національної аристократії, дослідження доби козаччини і державотворення XVII — XVIII ст. На сторінках журналу вперше було опубліковано численні спогади діячів вітчизняної науки і культури, документи, архівні матеріали. Саме «Український історик» підняв із забуття ім'я і наукову спадщину видатного сина України — Михайла Грушевського: започаткована грушевськіана переросла з часом в окрему історичну дисципліну — грушевськознавство.

Разом з тим доповідач із жалем зауважив, що стан української історичної науки все ще залишається кризовим, що вона ще не включилася активно у світовий науковий процес, на міжнародних наукових конференціях дуже рідко чути голоси науковців з України, спостерігається певний параліч академічної і вузівської науки.

Наприкінці Л. Винар підкреслив, що історики не повинні залишатися пасивними щодо суспільних процесів, вони мають відіграти свою роль у формуванні національної свідомості українського народу і більш активно пояснювати історичні традиції державотворення в Україні.

Кандидат філологічних наук С е р г і й Б і л о к і н ь (Київ) виступив з повідомленням «Українська історична наука і УІТ: вчора, сьогодні, завтра». Він зазначив, що УІТ утворили, по суті, історики «другої хвилі» української наукової еміграції — О. Оглоблин, Н. Полонська-Василенко, В. Міяковський, Л. Винар і Я. Пастернак. Далеко від України їм вдалося організувати наукове товариство академічного рівня — фактично продовжити традиції історико-філологічного відділу ВУАН та «України» 20-х років. Було підкреслено, що на сторінках «Українського історика» не знайдемо імен істориків партійних: ні бандерівців, ні мельниківців — вони не ввійшли до складу авторів цього журналу, що забезпечило науковий рівень і відсутність обтяжливих дискусій. УІТ вчора, вважає С. Білокінь, було основним науковим історичним тілом в діаспорі, а сьогодні — від 1991 р. — має великі перспективи спільної праці з науковцями-істориками і українознавцями з України.

Професор Я р о с л а в К а л а к у р а (Київ), зупинившись на проблемі джерелознавства у дослідницькій діяльності УІТ, вніс пропозицію невідкладно розпочати вивчення і реєстрацію зарубіжних архівів усіх категорій, які містять документи української історії в діаспорі, і приступити до їх публікації. А враховуючи певну тенденційність добору та публікації архівних джерел у радянський період, настав час наукової «ревізії» всіх джерел з тим, щоб ретельно підготувати і згодом видати ґрунтовну багатотомну «Історію України в джерелах». Доповідач наголосив на не-

обхідності термінового вирішення проблеми сучасних підручників з українського джерелознавства.

Професор Олександр Сидоренко (США) присвятив свій виступ проблемі постколоніальної переоцінки української історіографії, яка має очиститися від ідеологічних нашарувань тоталітарної доби.

Доктор історичних наук Михайло Брайчевський (Київ) звернувся до першопочатків української історії: проблеми антів. Вітчизняна історіографія з середини XIX ст. в питанні, з якого часу походить український народ і українська державність, не має однозначного вирішення. Поширеною є концепція, що відносить ці початки до XVI — XVII століть, але гіпотетична теза, яка пов'язує слов'янську проблему із склавінами й антами, відсуває історичну позначку прадавнього українського народу і його державності до VI — VII століть.

Кандидат історичних наук Ігор Гририч (Київ) та Олексій Ясь (Київ) зупинилися в своїх виступах на деяких аспектах проблеми наукової термінології в національній історіографії. З огляду на багатогартність змістового навантаження історичних термінів, використовуваних у працях різних поколінь істориків як в Україні, так і в діаспорі, ця проблема потребує ґрунтовного наукового дослідження.

Про нові можливості дослідницької співпраці з істориками говорили на конференції мовознавці: професор Надія Цицалюк (Харків) — «Прізвища як феномен етнічної історії українців», кандидат філологічних наук Ярослав Дзира (Київ) — «І. Виговський — укладач козацького реєстру 1649 р.» та Василь Кобелюх (Львів) — «Санскрит у давній історії України».

Доктор біологічних наук Олег Пилипчук (Київ) виклав свої міркування щодо Історичного Товариства Нестора Літописця як предтечі Українського Історичного Товариства, які виникли в нього при дослідженні наукової діяльності М. О. Максимовича — автора одного з проєктів Статуту ІТ Нестора Літописця.

Доктор історичних наук Володимир Сергійчук (Київ) доповів про вивчення Хмельниччини в незалежній Україні. Кандидати історичних наук Валерій Цибульський (Рівне), Віктор Гусев, Віталій Щербак, Тамара Мандебур та Ярослав Тинченко (Київ) ознайомили присутніх з власними поглядами на окремі історичні дослідження науковців з еміграції.

Кандидат юридичних наук Борис Садурський та Тетяна Конончук (Київ) розповіли про свої дослідження історіографічного аспекту голодомору 1932 — 1933 рр.

У багатьох виступах відзначався вагомий внесок Українського історичного товариства в розвиток української історіографії та українознавства. Окремі його сторони висвітлили у своїх доповідях кандидат філософських наук Федір Медвідь (Львів) та Валентина Піскун (Київ).

Міжнародна наукова конференція в Києві стала свідченням великого інтересу фахівців — істориків, політологів, мовознавців та інших науковців — до тридцятилітнього доробку Українського історичного товариства і його наукового журналу «Український історик».

Л. О. Завадський (Львів)

Друга українсько-польська наукова зустріч у Львові

1990 р., коли в країнах Центрально-Східної Європи тільки починалися не-легкі процеси переходу від тоталітарного режиму до демократії, вчені Люблінського університету ім. М. Кюрі-Склодовської виступили з ініціативою